Total Pages—4 **C/18/MA/1st Sem/SAN-104**

NEW

2018

M.A.

1st Semester Examination

SANSKRIT

PAPER—SAN-104

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

The figures in the right-hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

Illustrate the answers wherever necessary.

Answer *all* questions.

प्रश्नानां सर्वेषामुत्तरं संस्कृतेनैव प्रदेयम् –

1. यथानिर्देशमुत्तरं दीयताम् – 2×4

(क) यथेच्छं *द्वयं* समाधेयम् – 2×2

(a) भवभूतेः उत्तररामचरिते किं नाम द्वितीयोऽङ्कः ?

b) राज्ञः दशरथस्य पुत्री का आसीत् ?

(Turn Over)

(c) पौलस्त्यकुलधूमकेतुः कः ?

(d) शम्बूकवधः कस्मिन् अङ्के प्राप्यते ? शम्बूकः कः ?

(ख) यथेच्छं *द्वयं* समाधेयम् – 2×2

(a) भरतमुनेः नाट्यशास्त्रे कति अध्यायाः सन्ति?

(b) 'नाट्यशास्त्रम्'– इति ग्रन्थस्य टीकाकारः कः ?

(c) 'कैशिकीमपि योजय'– कमुद्दिश्य केन वाक्यमिदमुक्तम् ?

(d) नाट्यप्रयोगे विघ्नोपादनं के कुर्वन्ति ?

2. यथानिर्देशमुत्तरं दीयताम् – 4×4

(क) सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या (कयोश्चिद्द्वयोः) 4×2

(i) सर्वथा व्यवहर्तव्यं कुतो ह्यवचनीयता।

यथा स्त्रीणां तथा वाचां साधुत्वे दुर्जनो जनः।।

(ii) नैसर्गिकी सुरभिणः कुसुमस्य सिद्धा।

मूर्ध्नि स्थितिर्न चरणैरवताडनानि।।

(iii) वज्रादपि कठोराणि मृदुनि कुसुमादपि।

लोकोत्तराणां चेतांसि को हि विज्ञातुमर्हति।।

(iv) अनिर्भिन्नो गभीरत्वादन्तगूढधनव्यथः

पुटपाकप्रतीकाशो रामस्य करूणो रसः।

(ख) सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या (कयोश्चिद् द्वयोः) 4×2

(i) प्रणम्य शिरसा देवौ पितामहमहेश्वरौ।

नाटयशास्त्रं प्रवक्ष्यामि ब्रह्मणा यदुदाहृतम्।।

(ii) न वेदव्यवहारोऽयं संश्राव्य शूद्रजातिषु।

तस्मात्सृजापरं वेदं पञ्चमं सार्ववर्णिकम्।।

(iii) भारतीं सात्त्वतीं चैव वृत्तिमारभटीं तथा।

समाश्रितः प्रयोगस्तु प्रयुक्तो वै मया द्विजाः।।

(iv) नानाभावोपसम्पन्नं नानावस्थान्तरात्मकम्।

लोकवृत्तानुकरणं नाट्यमेतन्मया कृतम्।।

3. यथानिर्देशंमुत्तरं दीयताम्। 2×8

(क) 'कारूण्यं भवभूतिरेव तनुते' – इति समीक्ष्यताम्।

अथवा

भवभूतिना प्रणीतस्य 'उत्तररामचरितम्' इति नाटकस्य प्रथमाङ्के उपस्थापितस्य चित्र-दर्शनस्य नाटकीयतात्पर्यमालोच्यताम्।

(ख) भरतमतानुसारं नाट्योत्पत्तिविषये सारगर्थो निबन्ध एको विरचनीयः।

अथवा

कतिविधं नाट्यमण्डपम् ? तेषु कस्यचिदेकस्य खरूपं प्रतिपाद्यताम्।